

Czesław Plewka

„Pedagogika pracy – tradycja i wyzwania współczesności”, red. naukowa Stefan M. Kwiatkowski, Radom – Warszawa – Bydgoszcz : [recenzja]

Edukacja Humanistyczna nr 1 (26), 268-270

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

badawczy stosowany w pomiarze społecznym, aby rozpoznać, rozróżnić, ocenić stan rzeczy. Ewa Roman zajęła się interesującymi zagadnieniami w temacie *Streetworking – social responsibilities towards children, youth and adults*, gdzie kluczowym pojęciem jest sprawa społecznej odpowiedzialności. Tekst artykułu jest interesujący dla polskiego czytelnika, zwłaszcza pracownika socjalnego i pedagogiki pracy, choć niekoniecznie rozwiązania amerykańskie sprawdzają się w warunkach polskich. Lech Barylski pisze nt. *Selected aspects of sociotechniques in social work*, nawiązując do transformacji ustrojowej z 1989 r. i ustawy o pomocy społecznej (1990) oraz jej nowelizacji (2004), a dalej koncentruje się na syntetycznej analizie pozyskanych źródeł i ukazuje, jak można zwiększyć efektywność pracownika socjalnego w działalności dla potrzebujących (autor pisze o kliencie). Interesujące są wątki merytoryczne z wywiadów, gdzie autor nawiązuje do praktycznych propozycji pomocowych według R. Cialdiniego. Mirosław Ściupider rozważa nad tematem *Ethical dilemmas in practice of social worker*, gdzie trafnie się odnosi do Kodeksu Etycznego Polskiego Towarzystwa Pracowników Socjalnych i ujawnia dylematy etyczne pracownika socjalnego. Juraj Ziak w artykule pt. *Ch.S. Peirce's structuralism, or short story about an unheeded vision* pisze o strukturalizmie w aspekcie dociekań hermeneutycznych, nawiązując m.in. do naukowej i naturalnej selekcji merytorycznych wątków, także w ujęciu twórczej analizy wybranych obszarów świadomości, semantyki oraz lingwistyki strukturalnej.

Reasumując można stwierdzić, że praca zbiorowa pod redakcją Karola Mauscha i Mirosława J. Śmiałka, *Social work. Between theory and practice*, part 2, ma znaczne walory poznawcze i utylitarne, stanowi cenne wsparcie na rzecz aktywności na rzecz ustawicznego doskonalenia w edukacji i bezpośredniej pracy pracowników socjalnych. Dlatego żywi się nadzieję, że czytelnik niniejszej pracy znajdzie w niej interesujące wątki merytoryczne oraz językowo-warsztatowe, uwzględniając zwłaszcza fakt, że anglojęzyczna publikacja zbiorowa pełni ważną funkcję na rzecz promocji nie tylko polskiej myśli społecznej w zakresie pracy socjalnej.

Kazimierz Wenta

Pedagogika pracy – tradycja i wyzwania współczesności

Red. naukowa Stefan M. Kwiatkowski

**Wydawnictwo Naukowe Instytutu Technologii i Eksploatacji
– PIB, Radom – Warszawa – Bydgoszcz, ss. 236.**

Jubileusz 40-lecia Polskiej Pedagogiki Pracy, subdyscypliny funkcjonującej w ramach nauk pedagogicznych, która na pierwszy plan wysuwa pedagogiczne problemy relacji: człowiek – wychowanie – praca, posłużył do zorganizowania kolejnej Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej poświęconej tej problematyce i wydania pracy zatytułowanej *Pedagogika pracy – tradycja i wyzwania współczesności* pod redakcją naukową Stefana M. Kwiatkowskiego – przewodniczącego Zespołu Pedagogiki Pracy działającego w ramach Komitetu Nauk Pedagogicznych, którego Profesor był do niedawna przewodniczącym, a obecnie jest wiceprzewodniczącym.

Zgodnie z ogólnie panującymi zwyczajami przyjętymi przy projektowaniu i podejmowaniu różnych przedsięwzięć jubileuszowych przygotowana praca jest próbą przybliżenia historii tej stosunkowo jeszcze młodej dyscypliny pedagogicznej, ukazania jej aktualnego stanu oraz zarysowania kierunków na następny okres jej funkcjonowania.

Ponieważ pedagogika pracy postrzegana jest jako subdyscyplina pedagogiczna o rozległym przedmiocie zainteresowań i badań naukowych nastawionych na problemy wychowania przez pracę, kształtowanie politechniczne, przygotowania do pracy zawodowej i doskonalenia ogólnego oraz zawodowego pracowników, a także problemy wychowawcze zakładu pracy, stąd tematyka zaprezentowanych w książce materiałów dotyczy różnych problemów. Już we wstępie zasygnalizowano, że w zbiorze tym znajdują się zarówno „materiały natury historycznej – odwołujące się do instytucji i ludzi tworzących fundament pedagogiki pracy – jak i publikacje wyznaczające pewne horyzonty w naszej subdyscyplinie. Swoistym spoiwem wiążącym przeszłość, teraźniejszość i przyszłość jest, otwierająca książkę obszerna wypowiedź profesora Tadeusza Nowackiego pozwalająca z optymizmem myśleć o przyszłości w kontekście zbliżającego się nieustannie 50-lecia Pedagogiki Pracy”.

Książkę, oprócz wstępu, wywiadu i zakończenia, tworzy zbiór 12 tekstów autorstwa profesorów parających się problematyką pedagogiki pracy. Profesor Stanisław Kaczor – ostatni, przed likwidacją, dyrektor Instytutu Kształcenia Zawodowego – w swoim artykule przedstawia zadania tego niezwykle użytecznego w tamtym okresie instytutu pracującego na rzecz całego segmentu kształcenia zawodowego oraz problematyki związanej z tym znaczącym obszarem systemu edukacji. Ukazuje również ludzi, którzy zadania te realizowali, jak również efekty ich pracy oraz problemy, które przyszło im w tamtym okresie rozwiązywać.

Profesor Zygmunt Wiatrowski w swoim artykule zatytułowanym *Początki rozwoju i aktualny stan pedagogiki pracy w Polsce* koncentruje swoją uwagę zarówno na merytorycznych, jak i pozamerytorycznych uwarunkowaniach „rodzenia się dojrzenia” tej nowej subdyscypliny naukowej, jak również na jej teoretycznych i metodologicznych podstawach oraz systemie twierdzeń i teorii oddających jej istotę. W konkluzji wyraża nadzieję, że przywołane rozważania staną się w kolejnych okresach rozwoju pedagogiki pracy szczególnym przedmiotem zainteresowania licznej już kadry naukowej tej subdyscypliny.

Problematyce człowieka, będącego wdzięcznym obiektem badań różnych dyscyplin naukowych (zwłaszcza humanistycznych i społecznych) – w tym pedagogiki pracy, głównie w relacjach z procesem pracy zawodowej i procesach pracy, poświęca swoje rozważania profesor Kazimierz Czarnecki w artykule zatytułowanym *Człowiek w społecznych naukach o pracy ludzkiej*. Dopelnieniem niejako tej problematyki są rozważania profesora Waldemara Furmanka zaprezentowane w artykule pt. *Humanistyczne aspekty współczesnej pedagogiki pracy*, w którym humanizm autor czyni ideą współczesnej pedagogiki pracy, podkreślając, że „we współczesnej pedagogice pracy chodzi przede wszystkim o humanistyczne, ludzkie podejście do zjawisk pracy osoby ludzkiej i przygotowanie jej do realizacji przyszłych powinności stad wynikających”.

W kolejnym artykule profesor Henryk Bednarczyk ukazuje doświadczenia Państwowego Instytutu Badawczego w Radomiu, który od wielu lat niezwykle dużo uwagi poświęca symbiozie badań technicznych środowiska pracy z kształceniem zawodowym. Ośrodek ten, wychodząc ze stanowiska twórcy polskiej pedagogiki pracy, profesora Tadeusza W. Nowackiego, który uważał, że praca jest centralną kategorią pedagogiki pracy, ciągle z dużym powodzeniem mierzy się z wieloma problemami dotyczącymi zarówno teorii, jak i praktyki triady: człowiek – wychowanie – praca.

Różne aspekty dotyczące roli i miejsca pedagogiki pracy w innowacyjnej gospodarce – w tym zwłaszcza idei optymalnego przygotowania do pracy oraz ciągłego dokształcania i doskonalenia zawodowego w toku pracy – uczynił przedmiotem swoich rozważań profesor Stefan M. Kwiatkowski. Autor niezwykle wyraźnie akcentuje potrzebę ciągłego poszukiwania – w gospodarce podlegającej konkurencji – nowych rozwiązań w sferze technologii i organizacji pracy, które nie byłyby możliwe bez odpowiednio przygotowanych pracow-

ników. Zwraca również uwagę, że w sytuacji dużego bezrobocia to właśnie przygotowanie do pracy – głównie jakość tego przygotowania – staje się podstawowym zadaniem współczesnego systemu kształcenia zawodowego, a więc również przedmiotem szczególnego oglądu i troski pedagogiki pracy.

Autorzy trzech kolejnych artykułów podejmują problematykę, która ma bliski związek z troską o wysoką jakość kształcenia zawodowego. Są to rozważania profesora Franciszka Szloska na temat nauczyciela szkoły zawodowej; profesora Ryszarda Gerlacha na temat zakładu pracy i jego roli w kształtowaniu i doskonaleniu pracowników oraz profesor Urszuli Jeruszki na temat badań karier absolwentów szkół zawodowych.

Trzy ostatnie opracowania, autorstwa profesorów: Adama Solaka, Zdzisława Wołka i Barbary Baraniak, dotyczą szeroko rozumianej aksjologii pracy ludzkiej, ludzkiego bytu, wychowania, a także rekonstrukcji sposobów postrzegania w procesach przygotowania do pracy i samej pracy, w tym rekonstrukcji teorii programów kształcenia zawodowego.

Recenzowana praca, stanowiąc zbiór tekstów odpowiadających głównym zainteresowaniom ich autorów, stanowi cenne opracowanie. Przywołuje w pamięci wiele różnych aspektów stanowiących przedmiot zainteresowań i badań pedagogiki pracy, oraz podejmuje próbę udzielenia odpowiedzi na wiele pytań dotyczących współczesnej problematyki tej dyscypliny nauki, a także awizowania tego, co czeka tę dyscyplinę w najbliższym okresie. Pozycja ta może stanowić cenną pomoc zarówno dla studentów pedagogiki pracy, jak również inspirację dla badaczy – szczególnie młodych – podejmujących problematykę stanowiącą przedmiot zainteresowań tej subdyscypliny pedagogicznej.

Czesław Plewka

Neue Arbeit kompakt

Frithjof Bergmann, Stella Friedland

Publisher: Arbor Verlag, Freiburg 2007, ss. 140.

Frithjof Bergmann jest filozofem na Uniwersytecie Michigan oraz założycielem nowego ruchu o nazwie Nowa Praca (niem. *Neue Arbeit*). Na bazie doświadczeń oraz spostrzeżeń podczas wieloletnich podróży do krajów Europy Wschodniej w roku 1984, w mieście Michigan powołał pierwsze Centrum Nowej Pracy. Od tego czasu aktywnie wspiera inicjatywy tworzenia centrów nowej pracy w innych krajach. W Polsce pierwszą organizacją w nurcie Nowa Praca jest stowarzyszenie NANK, które powstało we współpracy Frithjofa Bergmanna i szczecińskiego środowiska naukowego. Bergmann jest autorem wielu książek z dziedziny ekonomii, polityki oraz kultury. Jedną z najznamienszych publikacji prof. Frithjofa Bergmanna jest książka pt. *Neue Arbeit kompakt*, która jest próbą zdefiniowania wizji przyszłego społeczeństwa, jego stylu życia. Książka ukazała się w roku 2007, jednak na polskim rynku jeszcze nie doczekaliśmy się jej tłumaczenia.

Książka *Neue Arbeit kompakt* jest próbą kontestacji społecznej, która neguje globalizację gospodarczą, wszechobecną „pogoń za pracą”, system wynagradzania, marazm i niezadowolone społeczne. Autor podejmuje próbę teoretycznego określenia kierunku rozwoju i sposobu życia społeczeństwa XXI wieku. W książce Bergmann podkreśla konieczność życia w symbiozie z naturą oraz wykonywania pracy, która pomaga w samorealizacji każdego z nas.

Ideą przewodnią publikacji jest uświadomienie czytelnikowi, że tym, co daje ludziom szczęście, jest praca, ale tylko taka praca, którą dana osoba „tak naprawdę, naprawdę chce